

PRAWO ADMINISTRACYJNE

Akty stanu cywilnego. Ewidencja ludności

REJESTRACJA STANU CYWILNEGO

CO TO JEST STAN CYWILNY?

JAKIE ZDARZENIA WPŁYWAJĄ NA STAN CYWILNY?

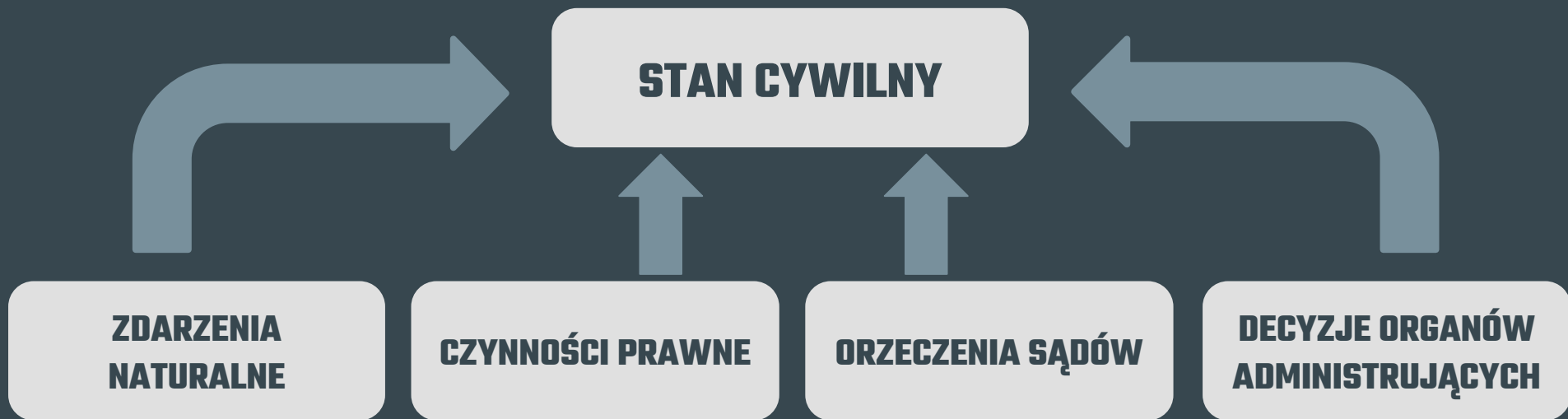
CZYM JEST AKT STANU CYWILNEGO?

**JAKIE ZNACZENIE MAJĄ AKTY STANU CYWILNEGO DLA
STATUSU PRAWNEGO JEDNOSTKI?**

STAN CYWILNY

STAN CYWILNY oznacza sytuację prawną osoby, wyrażoną przez cechy indywidualizujące tę osobę, kształtowaną przez zdarzenia naturalne, czynności prawne, orzeczenia sądów lub decyzje organów administrujących, stwierdzoną w akcie stanu cywilnego.

STAN CYWILNY

STAN CYWILNY

Rejestracji stanu cywilnego służy **REJESTR STANU CYWILNEGO**, a formą jego rejestracji są **AKTY STANU CYWILNEGO**.

AKTY STANU CYWILNEGO stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, a ich niezgodność z prawdą może zostać udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym.

Stan cywilny ma, przede wszystkim, **znaczenie informacyjne**, bowiem dotyczy cech, które **charakteryzują sytuację osobistą oraz sytuację rodzinną danej osoby**.

STAN CYWILNY

Sytuacja osobista może wpływać na nabycie zdolności do czynności prawnych, możliwość ponoszenia odpowiedzialności karnej czy też zakres praw i obowiązków publicznoprawnych - na przykład w zakresie edukacji czy zabezpieczenia społecznego.

Sytuacja rodzinna, w tym stosunki pokrewieństwa, małżeństwa i powinowactwa, ma istotne znaczenie dla problematyki związanej ze sprawowaniem opieki, alimentacją czy dziedziczeniem.

PODSTAWOWE POJĘCIA

NAZWISKO RODOWE - nazwisko zamieszczone w akcie urodzenia.

NAZWISKO - nazwisko zamieszczone w akcie małżeństwa lub akcie zgonu, przy czym nazwiskiem osoby, która nie zawarła związku małżeńskiego jest nazwisko rodowe

STAN CYWILNY *sensu stricto* - sytuacja osoby w odniesieniu do małżeństwa: panna/kawaler, zamężna/żonaty, rozwiedziona/rozwiedziony, wdowa/wdowiec

MIEJSCE ZDARZENIA - miejscowość, w której nastąpiło urodzenie, zostało zawarte małżeństwo, bądź też nastąpił zgon albo znaleziono zwłoki

AKTY STANU CYWILNEGO

Zagadnienia związane z rejestracją stanu cywilnego regulują przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego.

Aktem stanu cywilnego, zgodnie z treścią art. 2 ust. 3 p.a.s.c., jest wpis o urodzeniu, małżeństwie albo zgonie w rejestrze stanu cywilnego wraz z treścią późniejszych wpisów wpływających na treść lub ważność tego aktu.

Akt stanu cywilnego jest sporządzany z chwilą dokonania wpisu w rejestrze stanu cywilnego. Przez sporządzenie aktu stanu cywilnego należy rozumieć dokonanie odpowiedniego wpisu w systemie teleinformatycznym.

AKTY STANU CYWILNEGO

Akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, a zatem wyłącznie na podstawie aktu stanu cywilnego jest dopuszczalne dowodzenie faktu urodzenia, zawarcia małżeństwa czy zgonu, a także zawartych w nim danych, dotyczących daty i miejsca zdarzenia.

Natomiast na podstawie aktu stanu cywilnego nie jest możliwe udowodnienie innych danych, które wprawdzie są zawarte w akcie stanu cywilnego, ale nie dotyczą bezpośrednio zdarzenia, które zostało zarejestrowane w akcie stanu cywilnego.

AKTY STANU CYWILNEGO

PRZYKŁAD!

- Nie jest możliwe udowodnienie daty urodzenia rodziców dziecka, na podstawie aktu urodzenia dziecka. Nie można dowodzić daty urodzenia osoby wstępującej w związek małżeński - na podstawie aktu małżeństwa. Pomimo umieszczenia w akcie zgonu danych dotyczących małżonka osoby zmarłej, akt zgonu nie stanowi dowodu zawarcia małżeństwa lub pozostawania w związku małżeńskim z określoną osobą.

- **Jednakże takie dane mogą stanowić dowód pośredni w postępowaniu o ustalenie lub odtworzenie aktu stanu cywilnego!**

Moc dowodowa aktu stanu cywilnego może zostać podważona jedynie w drodze postępowania sądowego.

Do chwili wydania przez sąd orzeczenia o unieważnieniu aktu stwierdzającego zdarzenie niezgodne ze stanem rzeczywistym, nie można podważyć wiarygodności tego aktu - nawet w sytuacji, gdy niezgodność jest oczywista dla kierownika USC czy innych organów administracji publicznej.

AKTY STANU CYWILNEGO

Przepisy p.a.s.c. wskazują, że **czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, inne niż akty stanu cywilnego, są dokonywane w formie decyzji administracyjnej albo czynności materialno-technicznej, a odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej.**

Jaką formą działania administracji publicznej jest akt stanu cywilnego?

REJESTRACJA STANU CYWILNEGO

Rejestracja stanu cywilnego stanowi zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej i jest dokonywana przez gminy w urzędach stanu cywilnego.

OKRĘGIEM REJESTRACJI STANU CYWILNEGO jest **gmina**, przy czym możliwa jest zmiana okręgu rejestracji poprzez:

- ustalenie właściwości USC dla więcej niż jednego okręgu rejestracji
- ustalenie właściwości kilku USC w jednym okręgu rejestracji

Decyzję w tym zakresie podejmuje minister właściwy do spraw wewnętrznych - w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej. Wniosek o zmianę okręgu rejestracji składa wojewoda na wniosek gminy/gmin lub po zasięgnięciu opinii gminy/gmin.

KIEROWNIK USC

Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego są dokonywane przez **kierownika Urzędu Stanu Cywilnego lub zastępcę kierownika USC**, któremu przysługują uprawnienia i obowiązki kierownika USC - z wyjątkiem wydawania pracownikom USC upoważnień do wydawania odpisów i zaświadczeń oraz zamieszczania przypisków.

Generalną zasadą jest, że **kierownikiem USC jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta**. Ponadto - wójt, burmistrz lub prezydent miasta:

- ❑ w okręgach liczących poniżej 50 tysięcy mieszkańców - zatrudnia zastępcę kierownika USC i może zatrudnić inną osobę na stanowisku kierownika USC
- ❑ w okręgach liczących powyżej 50 tysięcy mieszkańców - zatrudnia inną osobę na stanowisku kierownika USC i może zatrudnić zastępcę lub zastępców kierownika USC

REJESTR STANU CYWILNEGO

Rejestr stanu cywilnego jest rejestrem publicznym, prowadzonym w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji.

Dostęp do rejestru stanu cywilnego przysługuje kierownikowi USC, zastępcy kierownik USC, ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, wojewodzie.

Ponadto dane z rejestru są udostępniane, przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego.

NADZÓR NAD REJESTRACJĄ STANU CYWILNEGO sprawuje wojewoda. Wojewoda jest również organem odwoławczym od decyzji administracyjnych z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Natomiast nadzór nad działalnością wojewody w tym zakresie sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

**CZYM SĄ AKTA ZBIOROWE
REJESTRACJI STANU
CYWILNEGO?**

AKTA ZBIOROWE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

AKTA ZBIOROWE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

dokumenty będące podstawą
sporządzenia aktu stanu cywilnego

dokumenty stanowiące podstawę do
dołączenia wzmianki dodatkowej do
aktu stanu cywilnego

dokumenty stanowiące podstawę
zamieszczenia przypisku przy innym
akcie stanu cywilnego

AKTA ZBIOROWE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są gromadzone w rejestrze stanu cywilnego, jeżeli zostały sporządzone w formie dokumentu elektronicznego. W rejestrze mogą być także gromadzone akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, które nie zostały sporządzone w formie dokumentu elektronicznego - jako odwzorowanie cyfrowe. Może być zamieszczany opis tych dokumentów.

Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, które nie zostały sporządzone w formie dokumentu elektronicznego przechowywane są w archiwum urzędu stanu cywilnego, w miejscu zapewniającym ich zabezpieczenie, a w razie potrzeby poddaje się konserwacji.

Mogą one być wynoszone poza USC za zgodą wojewody wyrażoną w drodze postanowienia lub w przypadku niebezpieczeństwa zagrażającego tym aktom.

AKTA ZBIOROWE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

Akty urodzenia oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące aktu urodzenia przechowuje przez okres 100 lat. Akty małżeństwa i akty zgonu, a także akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące tych aktów, przechowuje się przez okres 80 lat.

Wskazane okresy są liczone od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło sporządzenie aktu stanu cywilnego.

Po upływie wskazanych okresów akty stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego kierownik urzędu stanu cywilnego przekazuje w ciągu 2 lat do właściwego archiwum państwowego.

AKTA ZBIOROWE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

WAŻNE!

- Jeżeli osoba, której dotyczy akt urodzenia lub akt małżeństwa, żyje dłużej niż okres przechowywania tego aktu przez kierownika urzędu stanu cywilnego, akt jest przechowywany do czasu sporządzenia dla tej osoby aktu zgonu lub zarejestrowania informacji o zgonie tej osoby.

zmiana wprowadzona na podstawie art. 129 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

REJESTR STANU CYWILNEGO

ADNOTACJA - zawiera informacje o okolicznościach i podstawie rejestracji urodzenia, małżeństwa albo zgonu.

WZMIANKA DODATKOWA - wpis wpływający na treść lub ważność aktu stanu cywilnego, dołączony do aktu stanu cywilnego na podstawie prawomocnych orzeczeń sądów, ostatecznych decyzji administracyjnych, odpisów aktów stanu cywilnego, protokołów sporządzanych przez kierowników USC albo konsulów z czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, odpisów zagranicznych dokumentów stanu cywilnego i innych dokumentów, które mają wpływ na ważność aktu

PRZYPISEK - zawiera informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na jej stan cywilny

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

Urodzenie oraz małżeństwo rejestruje kierownik USC właściwy ze względu na miejsce urodzenia albo zawarcia małżeństwa. Zgon rejestruje kierownik USC właściwy ze względu na miejsce zgonu albo miejsce znalezienia zwłok.

Kierownik USC właściwy dla miasta stołecznego Warszawy rejestruje:

- ❑ małżeństwo zawarte przed konsulem
- ❑ urodzenie oraz zgon na polskim statku morskim lub powietrznym, okręcie wojennym lub wojskowym statku powietrznym
- ❑ zgon żołnierza w służbie czynnej lub osoby przydzielonej do jednostki wojskowej, poległych lub zmarłych w związku z działaniami wojennymi
- ❑ zgon w przypadku stwierdzenia zgonu albo uznania za zmarłego w postępowaniu sądowym

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

Zgłoszenia urodzenia dokonuje się w USC właściwym ze względu na miejsce urodzenia dziecka.

Zawarcie małżeństwa następuje przed kierownikiem USC wybranym przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo. Zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa wydaje kierownik USC wybrany przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo.

Zgłoszenia zgonu dokonuje się w USC właściwym ze względu na miejsce zgonu albo miejsce znalezienia zwłok.

Oświadczenia konieczne do uznania ojcostwa lub oświadczenia małżonków, że dziecko będzie nosić takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko, oraz oświadczenie małżonka rozwiedzionego o powrocie do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa, można złożyć przed wybranym kierownikiem USC albo konsulem.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

SPROSTOWANIU podlega akt stanu cywilnego, który zawiera dane niezgodne z danymi zawartymi w aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego lub z innymi aktami stanu cywilnego, o ile stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej samej osoby lub jej wstępnych. Ponadto sprostowaniu podlega akt stanu cywilnego, który zawiera dane niezgodne z zagranicznymi dokumentami stanu cywilnego.

Sprostowania dokonuje kierownik USC, który sporządził akt stanu cywilnego. Sprostowanie może zostać dokonane z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub na wniosek prokuratora. Sprostowanie dokonywane przez kierownika USC przyjmuje formę czynności materialno - technicznej.

Jeżeli sprostowania dokonuje się z urzędu lub na wniosek innej osoby niż ta, której akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, kierownik USC powiadamia tę osobę o zamiarze sprostowania lub o złożeniu wniosku o sprostowanie aktu stanu cywilnego.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

SPROSTOWANIA aktu stanu cywilnego dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej, prokuratora lub kierownika USC, jeżeli sprostowanie aktu stanu cywilnego jest niemożliwe na podstawie akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego lub innych aktów stanu cywilnego, o ile stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej samej osoby lub jej wstępnych albo zagranicznych dokumentów stanu cywilnego.

Ponadto sąd dokonuje sprostowania także wtedy, gdy sprostowanie aktu stanu cywilnego przez kierownika USC nie jest możliwe wyłącznie na podstawie wymienionych dokumentów.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

UZUPEŁNIENIU podlega akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich wymaganych danych. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje kierownik USC, który go sporządził - na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny.

Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej.

UZUPEŁNIENIA AKTU ZGONU dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

UNIEWAŻNIENIE AKTU STANU CYWILNEGO

UNIEWAŻNIENIE AKTU STANU CYWILNEGO

SĄD - w postępowaniu
nieprocesowym

UNIEWAŻNIENIE AKTU STANU CYWILNEGO

błędnie zarejestrowanego w rejestrze stanu cywilnego z przyczyn technicznych albo niewłaściwego zastosowania jego funkcjonalności

KIEROWNIK USC - w formie czynności
materialno - technicznej

UNIEWAŻNIENIE AKTU STANU CYWILNEGO

w przypadku zarejestrowania więcej niż jednego aktu stwierdzającego to samo zdarzenie z przyczyn innych niż techniczne

WOJEWODA - w formie decyzji
administracyjnej

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

UNIEWAŻNIENIA AKTU STANU CYWILNEGO lub dołączonej do niego wzmianki dodatkowej dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej, prokuratora lub kierownika USC, jeżeli akt ten lub wzmianka stwierdzają zdarzenie niezgodne ze stanem faktycznym lub stwierdzono uchybienia, które zmniejszają jego moc dowodową.

Jeżeli sąd unieważnił akt stanu cywilnego, z wymienionych przyczyn, może on postanowić o sporządzeniu nowego aktu stanu cywilnego.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

UNIEWAŻNIENIA AKTU STANU CYWILNEGO LUB AKTÓW STANU CYWILNEGO STWIERDZAJĄCYCH TO SAMO ZDARZENIE, a błędnie zarejestrowanych w rejestrze stanu cywilnego z przyczyn technicznych lub w wyniku niewłaściwego zastosowania funkcjonalności rejestru stanu cywilnego dokonuje z urzędu, w formie czynności materialno-technicznej, kierownik USC, który dokonał błędnej rejestracji.

Do każdego z unieważnionych aktów, kierownik USC dodaje wzmiankę dodatkową o jego unieważnieniu. Czynności niezbędne do unieważnienia aktu stanu cywilnego podejmuje się niezwłocznie po stwierdzeniu błędnej rejestracji. Z unieważnionego aktu stanu cywilnego nie wydaje się odpisów, a jeżeli wydano wcześniej odpis, kierownik USC zawiadamia podmiot, który otrzymał odpis, o unieważnieniu tego aktu

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

UNIEWAŻNIENIA AKTÓW STANU CYWILNEGO STWIERDZAJĄCYCH TO SAMO ZDARZENIE, jeżeli do ich zarejestrowania doszło z innych przyczyn niż przyczyny technicznych lub niewłaściwe zastosowania funkcjonalności rejestru, a okoliczności wskazane w każdym z tych aktów nie budzą wątpliwości, że przedmiotem rejestracji w każdym z nich jest to samo zdarzenie, **wojewoda właściwy dla kierownika urzędu stanu cywilnego, który zarejestrował ostatni akt, unieważnia akt lub akty stanu cywilnego w formie decyzji administracyjnej.**

Postępowanie wszczyna się z urzędu lub na wniosek osoby, której akt dotyczy, osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora.

ZMIANY W AKTACH STANU CYWILNEGO

USTALENIA TREŚCI AKTU STANU CYWILNEGO dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, jeżeli postanowił o sporządzeniu nowego aktu stanu cywilnego, albo na wniosek osoby zainteresowanej, prokuratora lub kierownika urzędu stanu cywilnego, jeżeli unieważniony akt stanu cywilnego ma być zastąpiony nowym aktem albo akt urodzenia lub akt małżeństwa nie został sporządzony i nie może go sporządzić kierownik urzędu stanu cywilnego.

**DOKUMENTY WYDAWANE Z
REJESTRU STANU CYWILNEGO**

DOKUMENTY WYDAWANE Z REJESTRU STANU CYWILNEGO

Kierownik urzędu stanu cywilnego wydaje z rejestru stanu cywilnego:

- ❑ odpisy zupełne aktów stanu cywilnego
- ❑ odpisy skrócone aktów stanu cywilnego
- ❑ zaświadczenia o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby
- ❑ zaświadczenia o stanie cywilnym

Dokumenty z rejestru stanu cywilnego wydaje się przez okresy przechowywania aktów, a także po upływie tych okresów, ale przed przekazaniem aktów stanu cywilnego do właściwego archiwum państwowego.

DOKUMENTY WYDAWANE Z REJESTRU STANU CYWILNEGO

ODPIS ZUPEŁNY - stanowi dosłowne powtórzenie treści aktu stanu cywilnego oraz treści dołączonych wzmianek dodatkowych.

ODPIS SKRÓCONY - zawiera treść aktu stanu cywilnego uwzględniającą treść dołączonych wzmianek dodatkowych.

Odpis skrócony aktu stanu cywilnego jest wydawany z urzędu w jednym egzemplarzu po sporządzeniu aktu urodzenia albo aktu zgonu - osobie zgłaszającej zdarzenie oraz po sporządzeniu aktu małżeństwa - osobom, które zawarły małżeństwo.

DOKUMENTY WYDAWANE Z REJESTRU STANU CYWILNEGO

ZAŚWIADCZENIE O ZAMIESZCZONYCH LUB NIEZAMIESZCZONYCH DANYCH W REJESTRZE STANU CYWILNEGO zawiera oznaczenie wnioskodawcy, informację o sporządzonych aktach stanu cywilnego wskazanej osoby, informację o zamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego przypiskach przy akcie wskazanej osoby lub treść tych przypisków, informację o zamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby lub treść tych danych, z wyłączeniem danych zawartych w akcie stanu cywilnego oraz danych zawartych w rejestrze uznań, a także informację o niezamieszczeniu w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby lub przypisków przy akcie wskazanej osoby.

SZCZEGÓLNY TRYB REJESTRACJI

Urodzenie lub zgon na polskim statku morskim lub powietrznym, okręcie wojennym lub wojskowym statku powietrznym kapitan dokumentuje w formie protokołu potwierdzającego urodzenie lub zgon.

Miejscem urodzenia lub zgonu, które nastąpiły poza granicami RP, zamieszczonym w akcie stanu cywilnego jest miejscowość, w której znajduje się siedziba urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego, w którym wykonuje swoje funkcje konsul właściwy dla portu, do którego zawinął statek morski lub okręt wojenny lub portu, w którym wylądował statek powietrzny. Jeżeli urodzenie lub zgon nastąpiły na terytorium RP, miejscem zdarzenia jest miejscowość, w której jest położony najbliższy port.

SZCZEGÓLNY TRYB REJESTRACJI

Zgon żołnierza w czynnej służbie wojskowej albo innej osoby przydzielonej do jednostki wojskowej, który nastąpił w związku z działaniami wojennymi, właściwy terytorialnie terenowy organ administracji wojskowej dokumentuje w formie protokołu potwierdzającego zgon.

Właściwy terytorialnie terenowy organ administracji wojskowej niezwłocznie przekazuje protokół zgonu kierownikowi urzędu stanu cywilnego właściwemu dla miasta stołecznego Warszawy w celu sporządzenia aktu zgonu.

RODZAJE AKTÓW STANU CYWILNEGO

**AKT
URODZENIA**

**AKT
MAŁŻEŃSTWA**

AKT ZGONU

ZAGADNIENIA DO INDYWIDUALNEGO OPRACOWANIA:

- ❑ tryb zgłoszenia urodzenia i sporządzenia aktu urodzenia
- ❑ tryb zawarcia małżeństwa i sporządzenia aktu małżeństwa
- ❑ tryb zgłoszenia zgonu i sporządzenia aktu zgonu
- ❑ zakres danych zawartych w akcie urodzenia, akcie małżeństwa i akcie zgonu

EWIDENCJA LUDNOŚCI

EWIDENCJA LUDNOŚCI

EWIDENCJA LUDNOŚCI - rejestracja podstawowych danych identyfikujących tożsamość oraz status administracyjnoprawny osób fizycznych.

Ewidencję ludności należy postrzegać jako instytucję prawną, polegającą na szeregu czynności i działań, podejmowanych w celu utrwalenia podstawowych danych, przy czym służyc one mają identyfikacji tożsamości oraz statusu administracyjnoprawnego.

Ewidencja ludności jest względnie trwałym rezultatem gromadzenia danych o osobach fizycznych, w szczególności w postaci rejestru urzędowego, ułatwiającego realizację norm prawa administracyjnego. Ewidencja ludności prowadzona jest w formie systemu teleinformatycznego - w rejestrze PESEL oraz rejestrach mieszkańców.

EWIDENCJA LUDNOŚCI

W uproszczeniu, ewidencja ludności bywa utożsamiana z zespołem publicznych rejestrów, służących gromadzeniu i wykorzystywaniu zgromadzonych danych, w celu realizacji praw i obowiązków osób fizycznych, przy czym chodzi o prawa i obowiązki o charakterze publicznoprawnym.

Zagadnienia związane z ewidencją ludności reguluje ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności.

Zadania z zakresu ewidencji ludności wykonują organy gminy - jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Organem wyższego stopnia jest wojewoda, który ponadto sprawuje nadzór nad działalnością organów gminy w zakresie realizacji ich ustawowych obowiązków. Przyznanie wojewodzie statusu organu wyższego stopnia przesądza o jego statusie jako organu odwoławczego. Od decyzji wójta w sprawach z zakresu ewidencji ludności przysługuje odwołanie do wojewody - analogicznie od postanowienia wójta przysługuje zażalenie do wojewody.

EWIDENCJA LUDNOŚCI

Na podstawie art. 5 u.e.l. właściwość rzeczowa organów wyższego stopnia została zawężona do spraw kończących się wydaniem rozstrzygnięcia administracyjnego, a więc wydaniem orzeczenia w postępowaniu administracyjnym jurysdykcyjnym. Chodzi tu przede wszystkim o decyzje i postanowienia kończące postępowanie w sprawie.

Przykładowo będą to:

- ❑ sprawy dotyczące zameldowania lub wymeldowania - w sytuacji, gdy zgłoszone dane budzą wątpliwości
- ❑ sprawy dotyczące rozstrzygnięcia wątpliwości co do stałego lub czasowego charakteru pobytu
- ❑ sprawy udostępnienia danych jednostkowych
- ❑ sprawy zgody na udostępnienie danych za pomocą teletransmisji

CZYM JEST REJESTR PESEL?

CO TO JEST NUMER PESEL?

REJESTR PESEL

Powszechny

Elektroniczny

System

Ewidencji

Ludności

REJESTR PESEL - centralny zbiór danych prowadzony przez ministra właściwego do spraw informatyzacji w systemie teleinformatycznym.

Rejestr PESEL można ująć jako urządzenie ewidencyjne, którego podstawową cechą jest centralny charakter. Należy przez to rozumieć, że zawiera on ustawowo określone dane dotyczące osób znajdujących się na obszarze całego państwa.

REJESTR PESEL

ZAKRES PODMIOTOWY

W rejestrze PESEL gromadzone są dane:

- ❑ obywateli polskich zamieszkałych na terytorium RP
- ❑ obywateli polskich zamieszkałych poza terytorium RP – w związku z ubieganiem się o polski dokument tożsamości
- ❑ cudzoziemców zamieszkałych na terytorium RP

Ponadto, w rejestrze PESEL mogą być gromadzone dane osób obowiązanych na podstawie odrębnych przepisów do posiadania numeru PESEL.

REJESTR PESEL

ZAKRES PRZEDMIOTOWY

W rejestrze PESEL gromadzone są dane, które zostały wskazane w art. 8 u.e.l. Należy jednak zwrócić uwagę na **zasadę selektywnego gromadzenia danych**, która została sformułowana w art. 9 u.e.l. Ten przepis określa, które dane gromadzi się w odniesieniu do każdej z kategorii osób, wymienionych w art. 7 u.e.l. i objętych zakresem podmiotowym rejestru PESEL.

Dane z rejestru PESEL są przekazywane do rejestrów mieszkańców oraz do rejestrów centralnych gromadzących dane dotyczące dowodów osobistych, paszportów, obywatelstwa i rejestracji stanu cywilnego.

REJESTR PESEL

Dane gromadzone w rejestrze PESEL można podzielić na kilka kategorii:

- ❑ **dane składające się na oznaczenie osoby fizycznej** – nazwisko i imiona, płeć, oznaczenie aktu urodzenia i USC
- ❑ **dane określające pochodzenie osoby fizycznej**
 - ❑ **pochodzenie przestrzenne** – miejsce urodzenia, kraj urodzenia
 - ❑ **pochodzenie biologiczne** – imiona i nazwiska oraz nazwiska rodowe rodziców
- ❑ **dane dotyczące prawnych cech osoby fizycznej** – stan cywilny, imię, nazwisko i numer PESEL małżonka, dane dotyczące małżeństwa określone w art. 8 pkt 13 u.e.l.
- ❑ **dane pozwalające ustalić przestrzenne ulokowanie osoby fizycznej** – adres zameldowania, kraj miejsca zamieszkania, wskazanie kraju wyjazdu trwającego dłużej niż 6 miesięcy
- ❑ **dane opisujące istotne stosunki administracyjnoprawne osoby fizycznej** – obywatelstwo albo status bezpaństwowca, dane dotyczące dowodu osobistego i paszportu
- ❑ **metadane, pozwalające na odnalezienie zbioru danych w rejestrze** – numer PESEL

REJESTR PESEL

TRYB REJESTRACJI

Organy niezwłocznie dokonują rejestracji danych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

W przypadku braku bezpośredniego dostępu do rejestrów spowodowanego przyczynami niezależnymi od organu rejestracji dokonuje się nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji.

W przypadku braku możliwości przekazania danych w sposób teleinformatyczny, organ przekazuje dane w formie pisemnej w celu ich rejestracji w terminie nie dłuższym niż 4 dni robocze od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji.

REJESTR PESEL

POSTĘPOWANIE SPRAWDZAJĄCE

W celu zagwarantowania zgodności rejestrowanych danych ze stanem faktycznym organy przeprowadzają postępowanie sprawdzające – z urzędu lub na wniosek osoby, której dane dotyczą. Przepisy art. 11 u.e.l. służą usunięciu stanu niezgodności z prawem poprzez zamieszczenie prawidłowych danych.

W postępowaniu tym prowadzone jest postępowanie dowodowe, którego zakres wyznaczony jest wskazaniem, że sprawdzenie dokonuje się w oparciu o posiadane dokumenty i ustalenia stanu faktycznego. Wynika z tego, że organ może ustalać na nowo stan faktyczny, który stanowił podstawę wadliwego wpisu.

Stwierdzone niezgodności usuwane są przez organ, który niezgodności stwierdzi. Jeżeli nie jest on organem właściwym to niezwłocznie zawiadamia organ właściwy do rejestracji tych danych.

NUMER PESEL

NUMER PESEL - oznaczenie numeryczne osoby fizycznej, polegające na przypisaniu jej liczby, w celu ustalenia przez właściwy organ tożsamości i innych danych kształtujących jej status administracyjnoprawny.

W art. 15 u.e.l. jest uregulowane liczbowe oznaczenie osoby fizycznej, nazywane numerem PESEL, który jest funkcjonalnie powiązany z rejestrem PESEL. Składnikiem numeru PESEL jest numer porządkowy, wyznaczający kolejność w rejestrze. Numer PESEL jest oznaczeniem numerycznym, składającym się z 11 cyfr - stanowi kombinację cyfr arabskich.

Funkcje numeru PESEL:

- ❑ funkcja numeryczna – pozwala oznaczać osobę fizyczną za pomocą cyfr
- ❑ funkcja identyfikacyjna – pozwala na odnalezienie innych niż numer PESEL danych opisujących status administracyjnoprawny jednostki

NUMER PESEL

W pierwszych sześciu cyfrach zawarta zostaje data urodzenia w następującej kolejności: dwie ostatnie cyfry roku urodzenia, miesiąc urodzenia wraz z zakodowanym stuleciem urodzenia oraz dzień urodzenia. Liczby jednocyfrowe poprzedzone są cyfrą zero. W związku z tym, że liczba oznaczająca miesiąc stanowi składnik liczby pochodnej - jedynie numer osób urodzonych w latach 1900-1999 będzie wiernie odpowiadać miesiącowi urodzenia. Liczba pochodna stanowi sumę liczby użytej do oznaczenia miesiąca oraz liczby symbolizującej stulecie (80, 0 lub 20).

Kolejnym materialnym oznaczeniem jest czterocyfrowy numer porządkowy. Ostatnia (dziesiąta) cyfra numeru porządkowego zawiera oznaczenie płci, przy czym cyfra parzysta oznacza kobietę (w tym zero), a nieparzysta mężczyznę.

Jedenasta cyfra jest cyfrą kontrolną, umożliwiającą elektroniczną kontrolę poprawności nadanego numeru.

NUMER PESEL

NADANIE NUMERU PESEL

Nadanie numeru PESEL dokonywane jest w drodze władczej czynności organu, a więc **nie następuje *ex lege***. Czynność nadania numeru PESEL jest **czynnością materialno-techniczną**, co do zasady dokonywaną z urzędu.

Wyjątkiem jest sytuacja nadania numeru PESEL osobom zobowiązanym do posiadania tego numeru na podstawie odrębnych przepisów - wówczas jest on nadawany na wniosek. Nie oznacza to dla jednostki fakultatywności wystąpienia o numer PESEL, ponieważ w odniesieniu do nich istnieje nakaz uzyskania numeru. Natomiast odpowiedzialność za brak nadanego numeru PESEL przechodzi z organu na osobę, która ma obowiązek ubiegania się o numer.

NUMER PESEL

Nie jest dopuszczalne posługiwanie się przez dwie osoby tym samym lub tak samo wyglądającym numerem PESEL, ani też posługiwanie się kilkoma numerami przez jedną osobę. Raz nadany numer PESEL nie może być ponownie nadany innej osobie.

Osoba, której zmieniono numer PESEL, nie może posługiwać się poprzednio nadanym numerem PESEL, od chwili powiadomienia o zmianie.

Organem właściwym do nadania numeru PESEL jest minister właściwy do spraw informatyzacji. O nadanie numeru PESEL z urzędu występują kierownik USC sporządzający akt urodzenia, organ gminy właściwy do zameldowania na pobyt stały albo pobyt czasowy, organ wydający polski dokument tożsamości lub dowód osobisty, a także organ gminy właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy - w stosunku do osób, dla których nie można ustalić organu właściwego.

NUMER PESEL

NADANIE NUMERU PESEL NA WNIOSEK

W przypadku nadania numeru PESEL na wniosek właściwym do przyjęcia wniosku jest organ gminy właściwy do zameldowania na pobyt stały albo pobyt czasowy, a w przypadku braku miejsca zameldowania, organ właściwy dla siedziby pracodawcy.

Pojęcie pracodawcy powinno być rozumiane według regulacji kodeksu pracy, a więc ten sposób ustalenia organu właściwego dotyczy jedynie osób pozostających w pracowniczym stosunku zatrudnienia. Jeżeli te metody nie pozwalają na ustalenie organu właściwego to jest nim organ gminy właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy.

Wniosek o nadanie numeru PESEL jest podaniem sformalizowanym, którego braki formalne, nieusunięte mimo wezwania organu, skutkują pozostawieniem go bez rozpoznania.

NUMER PESEL

ZMIANA NUMERU PESEL

Zmiana numeru PESEL stanowi wyjątek od zasady trwałości i jednorazowości numeru PESEL, dlatego w literaturze podkreśla się, że podstawy zmiany powinny być traktowane ściśle, a nawet zawężająco. Dokonanie zmiany numeru oznacza, że jego posiadacz do dnia zmiany legalnie posługiwał się i był identyfikowany wadliwym, ale skutecznie działającym numerem PESEL.

Organem właściwym do wystąpienia z wnioskiem o zmianę numeru PESEL jest kierownik USC albo organ, który wystąpił o nadanie numeru PESEL z urzędu lub przyjął wniosek o jego nadanie. Powiadamia on osobę, której numer PESEL dotyczy, o zmianie tego numeru.

Zmiana numeru PESEL to czynność materialno-techniczna.

NUMER PESEL

PODSTAWY ZMIANY NUMERU PESEL

W art. 19 ust. 1 u.e.l. wymieniono cztery podstawy zmiany numeru PESEL.

Pierwsza to **sprostowanie daty urodzenia**, związane z dokonaniem przez kierownik USC sprostowania aktu urodzenia w części dotyczącej daty urodzenia. Zmiana ta obejmuje część lub wszystkie z sześciu początkowych liczb numeru.

Druga podstawa to **zmiana płci osoby, której numer już nadano**. Organ dokonujący zmiany nie jest uprawniony do materialnego wypowiedania się o płci osoby, a więc jest związany władczymi ustaleniami innych organów, które w odrębnym postępowaniu na nowo określiły płeć osoby fizycznej.

NUMER PESEL

Trzecią podstawą jest omyłka organu mająca wpływ na brzmienie numeru PESEL, a więc cecha czynności, której przyczyną jest zamieszczenie nieprawidłowego oznaczenia numerycznego, który nie odpowiada wymogom ustawowym lub danym osoby, o których organ miał podstawy wiedzieć. Omyłka wynika więc z nieprawidłowego skonstruowania numeru PESEL.

Czwarta podstawa zmiany to błąd organu co do tożsamości osoby posiadacza nadanego numeru PESEL. Błąd, w przeciwieństwie do omyłki, ma charakter zawiniony.

REJESTRY MIESZKAŃCÓW

Rejestr mieszkańców jest instrumentem zdecentralizowanym - w przeciwieństwie do rejestru PESEL.

Rejestr mieszkańców prowadzony jest, zgodnie z właściwością miejscową, przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W rejestrze mieszkańców są gromadzone dane osób, podlegających ewidencji w rejestrze PESEL, które wykonały obowiązek meldunkowy na terenie danej gminy, przy czym są to dane analogiczne do tych, które zawiera rejestr PESEL.

ZAGADNIENIA DO INDYWIDUALNEGO OPRACOWANIA:

- ❑ tryb zgłoszenia urodzenia i sporządzenia aktu urodzenia
- ❑ tryb zawarcia małżeństwa i sporządzenia aktu małżeństwa
- ❑ tryb zgłoszenia zgonu i sporządzenia aktu zgonu
- ❑ zakres danych zawartych w akcie urodzenia, akcie małżeństwa i akcie zgonu